

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 48 K. Letno 576 K.
Inozemstvo:
Mesečno 68 K. Letno 816 K.
Oglasi: enostopna mm vrsta za
enkrat 2-80 K, večkrat popust.

JUGOSLAVA

Plačano do:

Licejalna knjižnica

Pavšalni franko.

Ljubljana.

Uredništvo:

Wolfova ulica 11. Telefon 360.

Uprava:

Marijin trg 5. Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo.

Vprašanjem je priložiti znamke
za odgovor.

Fašistovski atentat na Zanella.

REŠKA KONSTITUANTA V KRALJEVICI. — CABRUNA, REŠKI DIKTATOR POSKUŠA ATENTAT NA ZANELLO. — PROTEST ZANELLE NAŠEMU MINISTRSKEMU PREDSEDNIKU PAŠIČU. — POLOŽAJ NA REKI. — SEJA REŠKE KONSTITUANTE PRI SV. ANI.

Kraljevica, 24. marca. (Izv.) Snoči ob sedmih je dospelo v Kraljevice okrog 50 članov reške konstituante, pristašev dr. Zanella, ki nameravajo imeti tukaj svoje zakonite seje. Sprejeti so bili zelo pristržno in oblasti jim gredo v vsem na roko. Preskrbeli so jim tudi stanovanja. Danes ob dveh popoldne se snide konstituanta. V seji bo izdano obširno poročilo naši vladi in evropski javnosti. — Predvčeršnjim in včeraj so poslali reški fašisti v Sv. Anu pooblaščenca, kapetana Polmierija, in zastopnika italijanske ljudske stranke v konstituanti don Torcolettija, da se pogajata z večino glede povratka na Reko. Skušala sta jih prepričati, da je tam že popolnoma vzpostavljen red in mir. Člani večine pa so odbili vse nameravane fašiste. Predsednik dr. Zanella, ki je bil zelo iznenaden vsled našega gostoljubja, je danes posetil zastopnike vseh civilnih in vojaških oblasti v Kraljevi.

Bakar, 24. marca. (Izv.) Snoči ob šestih zvečer se je pripeljalo z avtomobilom 7 fašistov z Reke do naše meje. Med njimi je bil tudi reški diktator Cabruna. Trije fašisti, med njimi poročnik Viola, podpredsednik sedanje vojaške vlade na Reki, so prišli v nošenih civilnih oblekah po ovinkih v gostilno Lubič, ki se nahaja tik ob meji. V tej gostilni zboruje reška konstituanta pod predsedstvom predsednika dr. Riharda Zanella. Seja je bila ravnokar končana in predsednik Zanella se je pred kakimi tremi minutami v avtomobilu odpeljal, ko so omenjeni fašisti stopili v predsobo gostilne. Poročnik Viola, ki je živel nekaj časa v Skrljevem, ko je bila še tam naša meja in se je naučil nekaj besed hrvaških, je vprašal v zelo slabi hrvaščini nekega dečka: »Kje je Zanella?« Med tem pa so iz sedne sobe prišli nekateri kvesturini (Zanellovi redarji). Ti so Viola takoj spoznali in začeli klicati »Fašisti, fašisti!« Na te vzkliče je takoj prihitel komisar Persič in je zapovedal Violi, naj dvigne roke. Ta se je pa branil z opazko, da govori samo italijanski, nakar mu je Persič dejal italijanski: »Odstranite se! To bo boljše za vas!« Persič ga je hitro pograbil, dočim so kvesturini prijeli ostala dva fašista. Vse tri so nato preiskali in našli pri njih razez repetirnih pištol in bodal tudi 14 bomb. Med preiskavo sta se približala še dva fašista, da bi pomagala svojim trem tovarišem. Tudi ta dva so prijeli. Ostala dva fašista, med njimi Cabruno, sta pobegnila. Le odločnosti naših orožnikov se je zahvaliti, da ogorčeni kvesturini niso na mestu ubili teh pet prijatih fašistov. Fašiste so takoj odpeljali v Bakar.

Beograd, 24. marca. (Izv.) Predsednik reške vlade dr. Zanella je poslal iz Zagreba ministrskemu predsedniku Pašiču prošnjo, naj ukrene vse potrebno, kar smatra za potrebno, da se čimprej vzpostavi red in mir na Reki. Člani reške konstituante, pristaši Zanellovi, želijo, naj tudi Jugoslavija ukrene vse potrebno, da se zajamči neodvisnost Reke.

Bakar, 24. marca. (Izv.) Na Reki je položaj vsak dan bolj zamotan in nejasen. Pri Italijanih se opazuje gotove drpave. Iz poučenega vira se doznavva, da je bilo v okolici Reke in v Opatici zbranih okoli 4000 ital. alpincev. Na Sušaku pa je nastanjena ena alpinska četa. Alpinci imajo tudi dve bateriji. — Italijanski vojniki se bahajo prebivalstvu pravijo, da čim enkrat začnejo, se bodo ustavili šele v Zagrebu.

Zagreb, 24. marca. (Izv.) Iz Sv. Ane poročajo: »V gostilni Lubič se je včeraj

popoldne sestala reška konstituanta k svoji prvi seji. Predsedoval je predsednik dr. Rihard Zanella, katerega so navzoči burno pozdravljali. V svojem nagovoru je med drugim naglašal, da ne bo konstituanta toliko časa zborovala na Reki, dokler bo tam le en sam vojak ali fašist ali pa legionar. Konstituanta bo zborovala le pod varstvom mednarodnega vojaštva, ker na Reki ni jamstva za red in mir in ker se ne more verjeti odkritosrčnosti reške vlade, ki doslej ni še ničesar ukrenila, da vzpostavi red in mir na Reki, kakor je to obljubila. Reška vlada se ne mara spuščati v nobena pogajanja s povzročitelji in organizatorji reškega puča, in sicer z ravnateljem ministrstva za zunanje stvari senatorjem Centarinijem in pooblaščencom italijanske vlade komisarjem Castellijem. S tema osebnama noče stopiti konstituanta v dotiko ne zunanje in gospodarske politike reške vlade je popolna soglasnost z Jugoslavijo in tudi ne indirektno. Podlaga vijo in potem te države tudi z malo antantom. Kar se tiče Italije, je izjavil dr. Zanella, da se ne odreka narodni skupnosti in da iskreno želi, da se z Italijo vzpostavijo pristržni odnosi. Preden pa pride do tega, mora italijanska vlada dokazati, da ni ščitila neodgovornih tolp, ki se pod pretvezo fašističnih ciljev na vse kriplje trudijo vsiliti Rečanom svojo voljo. Prebivalstvo na Reki želi biti samostojno in brez vsake protekcije. — Govor predsednika Zanelle so prisotni poslanci konstituante vzeli z velikim navdušenjem na znanje. Prisotnih poslancev je bilo 45. Vseh poslancev konstituante je 76, torej je bila navzoča velika večina. Čim se je seja končala, je reški diktator Cabruna poizkusil napasti Zanello, kakor je bilo o tem že javljeno. K prejšnjemu poročilu je še dodal, da so bili prijeli fašisti Viola, Bellia, Murolo, Carpinieli in Duadero. Vsi so častniki italijanske vojske. Viola je obenem tudi urednik fašistovskega lista na Reki »Vedetta d'Italia« in posredovalec med legionarji in D'Annunziem. On je bil tisti, ki je z balkona hotela »Lloyd« na Dantejevem trgu na Reki prečital zadnjo spomenico D'Annunziem. Proti Murolo je bilo izdanih več tiralic. Italijanska sodišča ga iščejo zaradi raznih tavin in poizkušanih umorov, ravnokar tudi Bellio in Carpiniellija, ki sta znana vsled svojega vpliva v igralnico v Opatici. Takrat so ju prijeli in zaprli na Reki, pa sta ušla. Vsi štirje so vneti fašisti. Ona dva napadala, ki sta ušla, sta Cabruna in Cralli, ki je poitalijančen Slovenec; prej se je pisal Kralj. Ta Cralli je bil za vladanja D'Annunzia na Reki aretiran zaradi raznih goljufij in tavin, ki jih je izvršil na škodo avtomobilnega parka. Do predkratkem je bil diktator vojaškega poveljnika na Reki. Cralli je eden voditeljev zadnjega puča in mu je bilo poverjeno poveljstvo narodne garde na Reki. Osem dni kasneje je moral odstopiti od svojega mesta, ker so ga zasačili pri raznih tavinah. Na njegovo mesto je prišel Cabruna, ki je strmoglasil vlado narodne obrane. — Druga seja reške konstituante bo danes 24. t. m. v Kraljevi. Zaradi aretacije gori navedenih fašistov nameravajo reški fašisti napasti Sušak. Prebivalstvo je zelo prestrašeno in prosí pomoči za varstvo življenja in imovine. Na Reko je prišlo 2000 alpincev, ki so danes prevzeli javno varnost v mestu. Alpinci veljajo kot najzanesljivejši vojniki italijanske vojske in jih zaradi tega fašisti in nacionalisti sovražijo.

SLOVESNA ODLIKOVANJA.

Beograd, 24. marca. (Izv.) Včeraj popoldne je dal franc. poslanik Simons obed na čast zunanjemu ministru dr. Ninčiču, predsedniku narodne skupščine dr. Ribarju in pokrajinskemu namestniku za Slovenijo Hribarju, katerim je slovesno izročil komanderski križec francoske častne legije. Obedu sta med drugimi prisostvovala tudi generala Hadžić in Pešić ter gospa Pašičeca s lišerko.

DRŽAVNI PROMETNI URAD V ZAGREBU.

Zagreb, 24. marca. (Izv.) Kakor se doznavva, namerava ministrstvo za promet v Zagrebu osnovati državni prometni urad. S tem vprašanjem se bo v kratkem bavil ministrski svet. — Računa se, da bo ta urad začel poslovati še letos.

IZ SEJE ZAKONODAJNEGA ODBORA.

Beograd, 24. marca. (Izv.) Na današnji seji zakonodajnega odbora se je razpravljalo o zakonskem načrtu glede upravne razdelitve države. Po prečitani zapisnici zadnje seje prečita poročevalec Kosta Timotijević poročilo odbora o zakonu glede srezke in oblastne samouprave, ki je sprejeto z večino glasov. — Nato se preide na dnevni red: splošno debato o zakonskem načrtu glede razdelitve države na oblasti. — Kot prvi govornik povzame besedo dr. Svetislav Popović in veli, da vsebujeta ta zakonski načrt nekaj določb, ki jih je treba izpustiti. Med njimi je tudi določba glede oblasti mest Beograda in Zagreba. Ta določba je prišla v zakonski načrt vsled napačne razlage. Vidovdanska ustava predvideva le, da izvaja funkcije vlasti le občine, srezji, okrožja in oblasti. Formulacija oblasti mest Beograda in Zagreba ni bila državna potreba in je zaradi tega iz upravnih razlogov velika pogrška. Kar se tiče Srema, smatra govornik, da se ta pokrajina ne sme deliti. Na tem stališču stojita zlasti radikalna in demokratska stranka. — Poslanec Ljuba Jovanović veli, da obstojajo razen člena 95 ustave še druge določbe, ki so ravnokar važne glede razdelitve države. Predvsem mora naglašati, da Srem ni nikaka enota. Mora se ugotoviti, ako si malo ogledamo zgodovino, da je imel Srem več delov, izvemši morda zadnjih petdeset let. (Dr. Šimrak: »Srem spada k Hrvatski in Slavoniji!«) Po njegovem mnenju je treba polovico Bačke združiti s Slavonijo, polovico pa s Sremom. Proti narodnostim in Vojvodini nimamo ničesar. Toda mi stremimo za tem, da se tuje narodnosti in Vojvodini sedaj srečnejše počutijo, kakor prej. Toda zavrovati se moramo zoper gibanja, ki bi bila naperjena proti naši državi Srbov, Hrvatov in Slovencev. Toda v njej mora biti tudi prostora za druge narodnosti. Nato polemizira v osebnih opazkah z dr. Popovićem in se ponovno izraža za to, da se Srem ne sme deliti, ampak da se mora združiti s severno Srbijo v eno oblast. Prosi pa, naj se jemljejo v obzir državni obziri in gospodarske razmere, ker je treba vso zadevo presojsati s tega stališča. Pomisliti je treba tudi na zemljepisni položaj. Ako pa pride vseno do delitve, potem naj se razdelitev presoja z zemljepisnega stališča. Samoobsebi razumljivo je, da bo on, ki je glasoval za ustavo, sprejel vsako rešitev zakonodajnega odbora ravnokar kakor vsi drugi Sremci, ako bi se to tudi zgodilo na škodo Srema. Na vsak način pa prosí, naj se pri tem oziru kolikor mogoče na gospodarske razmere v tej pokrajini. — Poslanec Rajar želi, da se Slovenija, ki je bila do sedaj posebna enota, ne deli. Ker pa to ni mogoče v zmislu ustave in je on glasoval zanjo, in je na to ponosen, ker smo na njo prisegli, se je moramo tudi držati. Vendar pa nismo mnenja, da bi bilo najbolj praktično, ako se Slovenija deli na dve oblasti, kakor to predvideva zakonski načrt, namreč na ljubljansko in na mariborsko oblast. Govornik si pridržuje pravico, podati svoje mnenje glede ostalih točk, kakor Hrvatske itd., v podrobni debati. — Poslanec Gjonović veli, da se ne more strinjati z vladnim načrtom in da ne bo glasoval zanj. Misli pa, da se bo da-

Reška komedija.

Italijanska vlada izjavlja v oficijelnem »Agenzia Stefani«, da je vest, ki pravi, da se je prevrat zoper vlado Zanelle pripravljala na italijanskih tleh in da so ga izvedli Italijani, ki so se tja pripeljali z oklopnimi avtomobili, neresnična. Ravnokar je neresnično tudi, da bi se italijanski karabinjeri priključili upornikom ter da so italijanski karabinjeri svojo dolžnost v polnem obsegu izvršili in brzo vpostavili red in mir.

Tako torej oficijelno glasio italijanske vlade. Nasproti temu oficijelnemu demantiju pa stoji mnogo bolj verodostojna vest Jugoslovanske reške stranke, ki izjavlja, da ima v rokah fotografije dveh dokumentov, iz katerih je povsem jasno razvidno, da se je fašistovski napad na Reko pripravljala na italijanskem ozemlju in da je morala italijanska vlada biti gluha in slepa, če ni videla kaj da se pripravljala. Razsodni javnosti menda tukaj ne bo težko najti resnice.

Pa brez ozira na te dokumente! Zakaj ni Italija takoj, ko je zvedela za dogodek na Reki, odredila vse potrebno, da upostavi na Reki zopet red in mir in reši že tolikrat in tako težko preizkušeno reško prebivalstvo zopetnega fašistovskega nasilja. Zakaj niso lepim izjavam, ki jih je podal italijanski zunanji minister Schanzer v italijanski zbornici sledila tudi dejanja, ki bi odgovarjala tem besedam?!

Vprašanja po zadnjih dogodkih ni preveč težko rešiti.

Italija se gotovo ni nikdar iskreno odrekla Reki in ni nikdar iskreno mislila na to, da bi postala Reka res popolnoma neodvisna svobodna država. In ko je videla, da velja Zanellovi vladi več življenska eksistenca in gospodarski razvoj Reke, kot pa šovinistično italijansko-nacionalno kričanje, je sklenila s pomočjo fašistov razbiti Zanellovo vlado, ki bi se po svojih načelih prej ali slej morala nastopiti na Jugoslavijo, ki edina lahko vzdrži Reko pri življenju. Napad se je posrečil. S tem pa je prišla Italija v silno neugoden položaj pred celim svetom, ker svojega sodelovanja pri fašistovski avanturi ni mogla prikriti, na drugi strani pa ni mogla pokazati prav nikakega pravega momenta, ki bi ta njen napad opravičil.

Lisjaki, kot so Italijani, so seveda imeli hitro gotov načrt, kako da bi se izkazali iz neprijetnega položaja, ki bi tako zelo otežkočil položaj Italije na genovski konferenci. Hoteli so prikazati sveto položaj na Reki tako, kot da je reško prebivalstvo, če že ne samo poznalo Zanello, pa vsaj odobravalo njegovo odstranitev. V svrhu predložnja tega naj bi služila reška konstituanta, ki naj bi pod pritiskom fašistovskih bodal in revolverjev sivorila novo vlado, seveda s kakim fašistom na čelu. Po tem bi pa Italija trobila urbi et orbi, da je reška vlada popolnoma svobodna in da svobodna vlada svobodni republikli.

Načrt ni bil ravno napačen. Toda Italija je napravila račun brez krčmarja ali bolje brez krčmarjev, to je članov reške konstituante-Zanellovih pristašev, ki v tej konstituanti tvorijo večino. Ti pristaši Zanelle pa, ki dobro poznajo fašistovske ljubeznivosti so dan pred napovedano sejo potegnili lepo čez mejo in ko se je seja drugi dan otvorila, je bilo navzočih le 12 pristašev fašistov in samo 1 pristaš Zanelle, ki pa je sam izjavil, da ne ve, kako je prišel v konstituanto!!! Seveda vsled premajhne udeležbe kljub vsem fašistovsko-italijanskim zvijačam ni moglo priti do nobenih sklepov in tako se je tudi ta — upajmo da zadnji — trik Italije jalovo ponesrečil.

Na naši vladi pa je sedaj, da stori takoj najenergičnejše korake, da se v bodoče take kršitve reške integritete od strani Italije ne bodo več dogajale.

lo o tem še govoriti. Predlaga, naj se določijo taka središča, ki niso padla z neba, ampak ki so opravljena z gospodarskih razlogov. Na ta način se bo vse vprašanje najprej in najugodnejše rešilo. — Dr. Šimrak pravi, da je njegova stranka že izjavila, da ne bo glasovala za razdelitev države na oblasti. Njegov govor je bil često prekinjen po opazkah in vzklikih v centru in na levi. Ker je prišlo do incidenta s poslancom Magovčevićem, se je morala seja prekiniti za pet minut, nakar je mogel poslanec dr. Šimrak nadaljevati svoj govor. — Na koncu se je odgovoril minister za izenačenje zakonov Trifković na posamezne opazke, nanašajoče se na predloženi zakonski predlog. Nato se je seja zaključila. — Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Beograd, 24. marca. (Izv.) Na današnji seji zakonodajnega odbora je prišlo do ostrega prerekanja med članom Jugoslovanskega kluba dr. Šimrakom in demokrati. Dr. Šimrak je izjavil, da se on in ostali člani Jugoslovanskega kluba toliko časa ne bodo mogli udeležiti sej narodne skupščine, dokler se ne izvede parcelacija Hrvatske in Slavonije.

POTOVANJE POLJSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA.

Varšava, 24. marca. (Izv.) Povodom zadnjega razgovora avstrijskega poslanika v Varšavi s poljskim ministrom za zunanje posle Skirmuntom sta se omenjena državnik dotaknila tudi vprašanja potovalnega programa poljskega ministra na gospodarsko konferenco v Genovo. Pri tem je poljski minister Skirmunt izjavil, da se na povratku z genovske konference ustavi na Dunaju.

ROPARSKI NAPADI V NEWYORKU.

Newyork, 24. marca. (Izv.) V zadnjih tednih se v Newyorku ni izvršilo nič manj kot 85 roparskih napadov na bančne nameščenice. Radi tega se je zdelo policijskemu predsedniku umestno, dovoliti bankam strelišča, kjer se bodo bančni nameščenici vežbali v orožju.

BAVARSKA IN JUŽNA TIROLSKA.

Rim, 24. marca. (Izv.) »Tempo« piše o obsegu razgovor z bavarskim ministrom za zunanje posle grofom Lerchenfeldom, v katerem je ta povdarjal narodno skupnost med Münchenom in Bözonom in izrazil svojo nado, da bo Italija z južnotirolskimi Nemci postopala širokosrčno. Od italijanske vlade je odvisno, da se ustvari miroljubno stanje, zlasti ker nimajo Nemci nikakih ekspanzivnih stremeljenj. Grof Lerchenfeld je dalje izrazil željo, da se lastninska vprašanja čim preje uredi in dal končno izraza svojemu prepričanju, da bo Trst za Bavarsko zopet kedaj izhodišče na morje.

Curij, 24. marca. (Izv.) Berlin 1.48, Newyork 214, London 22.55, Pariz 46.55, Milan 26.55, Praga 9.15, Budimpešta 0.54, Zagreb 1.55, Varšava 0.14, Bunnaj 0.0675, avstrijske krone 0.07.

Zagreb, 24. marca. (Izv.) Devize: Berlin 102—105, Milan 1630—1650, Londot 1425—0, Newyork (izplačilo) 308—310, (ček) 302—305, Pariz 2800—3000, Praga 590—600, Svica 5850—6050, Dunaj 4.65—4.75, Budimpešta 37—43. Valute: Ameriški dolarji 298—305, avstrijske krone 0—5, češkoslovaške krone 570—575, angleški funti 1350—1380, francoski franki 0—2850, napoleondot 900—1020, nemške marke 103—105, švicarski franki 0—6000, italijanski lire 1550—1560.

Beograd, 24. marca. (Izv.) Valute: Češkoslovaške krone 143, bolgarski levi 48.50, Devize: London je zaključil po 374, Solun po 395, Praga po 127.325, Dunaj 1.20, Budimpešta 10.75, Pariz so zahtevali po 700, Svico 1450, Milan 410.

Praga, 24. marca. (Izv.) Dunaj 0.635, Berlin 15.925, Rim 286, Budimpešta 5.85, Pariz 511.50, London 248, Newyork 46.325, Curij 1098, avstrijske krone 0.685, italijanske lire 283.

Berlin, 24. marca. (Izv.) Dunaj 4.48, Budimpešta 37.16, Milan 1708.25, Praga 599.40, Pariz 3010.95, London 1446.05, Newyork 331.16, Curij 6578.45.

Licemerstvo Italijanske vlade glede reške komedije.

Rim, 24. marca. (Izv.) »Tribuna« obzahuje, da se je z Reke umaknila večina reške konstituante, ki se je zbrala na jugoslovanskih tleh v Bakru. List očita Zanelli, da je oseb-

na ovira pomirjenju. To se popolnoma strinja z nastopanjem beograjske vlade, ki je nerazumljivo, ker Italija pogodb ni kršila.

AMERIKA IN NEMŠKA ODŠKODNINA.

Pariz, 24. marca. (Izv.) Kakor doznavva »Newyork Herald«, so Zedinjene države ameriške pripravljene sprejeti povračilo stroškov zasedbenih čet v Nemčiji za leto 1922 tudi v blagu. Zlasti po godu bi jim bila nemška barvila.

UKRAJINA IN SOVJETI.

Dunaj, 24. marca. (Izv.) Ukrajinski tiskovni urad javlja: Zunanji zastopniki vlade ukrajinske republike so z ozrom na gospodarsko konferenco v Genovi poslali vsem državam spomenico, v kateri zanikajo zakonitost sovjetov napram zastopstvu ukrajinske države.

Manifestacija jugoslovanske akad. omladine proti premestitvi medicinske fakultete.

Vest, ki jo je prinesel današnji »Slovenec« iz Beograda, da namerava vlada premestiti medicinsko fakulteto se je tekot dneva raznesla med akademsko omladino in izzvala mogočno zborovanje in enodušen izraz nad 500 akademikov vseh struj za neokrnjen obstoj ljubljanske univerze. Ob 3. popoldne se je napolnila univerzitetna zbornica do zadnjega kotička. Predsednik P. D. I. A. jurist Hus je otvoril zborovanje in pozdravil navzoče univ. prof. dr. Osvalda, dekana dr. Šerka in dr. Plečnika. Časopisna vest sicer še ni uradno potrjena, vendar ima dekanat neovrgljive dokaze, da obstoja sistematična gonja in trajen poizkus ukiniti slovensko univerzo in premestiti njene najvažnejše fakultete v ostala jugoslovanska mesta. Vsled tega je bilo zborovanje potrebno. Dobrovoljec med. Špurni objasnjuje in zaokroženem govoru, dalekosežni kulturni pomen medicinske fakultete in protizakonitost poizkusa ukinitve in premestitve. O slovenski univerzi je sanjal slovenski narod celo stoletje. V njej je gledal vrhunec svojih duhovnih stremeljenj. Njeno ukinitje bi značilo potlačanje slovenske narodne individualnosti. Trajnemu slovenskemu študentu bi bil onemogočen medicinski študij. Medicinska fakulteta ni nastala na papirju in z odredbami, marveč je organsko vzrasla iz slovenske pridnosti, delavnosti in samoniklo občutene ljubezni do narodovega zdravstva. — S strahom in studom mora slovenska akademska omladina in znanstveni delavci v zboru slovenske univerze trepetati pred neodgovornimi zakulisnimi intrigami, ki so v stanu samovoljno peptati v svobodni in skupni državi z državnimi zakoni ustanovljene zakone in vrednosti. Govor zaključuje z resolucijo, ki se je z dvema malimi izpremembami sprejela enodušno in odposlala ministrskemu svetu v Beograd:

Ministrskemu svetu

v Beogradu.

Celokupna jugoslovanska omladina ljubljanske univerze zbrana na potestnem zborovanju dne 24. marca t. l. na univerzi, najodločnejše protestira proti nameravani ukinitvi medicinske fakultete v Ljubljani, oziroma premestitvi posameznih fakultet v druga univerzitetna mesta:

1. Ker se z nameravanim ukinitjem medicinske oziroma tehnične fakultete ruši enotnost univerze.
2. Ker je vsako rušenje ali premestitev obstoječe univerze, tako tudi nameravano ukinitje medicinske fakultete, ki je integralen del univerze, protizakonito.

3. Ker je nameravano ukinitje univerze omalovaževanje volje celokupnega slovenskega naroda, izrečene v izjavah vseh političnih strank v mesecu oktobru 1921.

4. Ker je nameravano ukinitje že obstoječih kulturnih institucij v naši državi skrajno škodljivo vsemu jugoslovanskemu narodu.

Celokupna jugoslovanska omladina zahteva najodločnejše:

1. Da se ne krši v narodnem predstavnstvu sprejet zakon.

2. Da se upošteva volja akademske omladine kakor tudi volja celokupnega slovenskega naroda.

3. Da se z dovoljnimi krediti in s tem da se opusti vse nepremišljene eksperimente z našim kulturnim središčem omogoči uspešen razvoj in delovanje celotne neokrnjene univerze v Ljubljani.

Ljubljana, 24. marca 1922.

Akad. Žagar je povdarjal, da je ljubljanska univerza vzklila iz zahteve in potrebe slovenskega naroda in da bi ta narod ne stal pred sramotnim poizkusom lastne vlade, da ga žali, ako bi se zanj potegnil tudi srbski in hrvatski.

Akad. Vrtnjak spominja na svetlo misljo, ki si jo je zadal pokojni dr. Ivan Oražen, ne morda kot gmojni dobrotnik revnega medicinskega dijaštva, temveč predvsem kot vodja zdravstvenega odseka v prvih letih našega samostojnega življenja. Po preobratu je odpadla graška medicinska fakulteta z razkošnimi instituti in slovenskemu narodu je ostalo v kritični dobi javnega zdravstva in higijene par ubornih bolnišnic. Poklican k vodstvu zdravstvenega odseka je zapopadel nevarnost zdravstvene bede in higijene krize severnozadpadnega dela države in hitel je opremiti naše bolnišnice z najpotrebnejšimi pripomočki. Temelj svojega zdravstvenega dela pa je videl v njeni znanstveni izpopolnitvi, v medicinski fakulteti. Vlada, ki se ne sramuje ogrožati obstoj bolnišnic, se ne bo obotavljala gaziti državne zakone in z njim ustanovljene zavode. Zato predlaga, da se odpošlje brzojavka kralju Aleksandru kot vrhovnemu čuvarju zakonitosti in da se izreče udanostna izjava sinu kralja Petra Velikega, ustanovitelja ljubljanske univerze. Zaključuje svoja izvajanja s predlogom, da se dostavi popis zborovanja javnosti in časopisju. Dolgotrajno pozdravljen stopi dekan prof. dr. Šerko in obrazloži, da ni prejel uradnega obvestila o premestitvi, toda o številnih poizkusih ukinitja ima pisane dokaze, dasi o njih tudi ni bil uradno obveščen in so izven dvoma od tistih jesenskih dni, ko smo trepetali za ta naš zavod. Ravnokar pokazani navdušeni izraz akademske omladine je najsvetlejši prizor njegovega življenja, ker je omladina s tem zapopadla življenjsko važnost in potrebo slovenskega naroda. Iz male prosekture deželne bolnice sestojče iz 5 sobic se je razvila ljubljanska medicinska fakulteta,

ki po učnih uspehih že danes nadkriljuje svetovno znane dunajske institute. Iz početka brez vsakih znanstvenih pripomočkov je narasla do današnje popolnosti. Bolestno veselje ga prevzema pri spominu na noči, ko je zbiral gradivo za prvi pouk. (Pri teh besedah izbruhnje toplo vzklikanje, ki je kazalo izredno prisrčno vzajemnost, ki vlada na temu zavodu med učitelji in učenci.) Ne verjame, da bi kakšni štedenja narokovali ukinitje ali premestitev medicinske fakultete, ki stane na leto državo samo pol milijona kron, medtem ko zida vlada drugim zavodom palače in izdaja samo za zagrebško intimo gledališče, ki se ravnokar gradi, 7 milijonov dinarjev. Zgradbe znanstvenih institutov se ne dajo premestiti, še manj pa veselje in delovni pogoji, ki jih ima pošteno kulturno ozračje Ljubljane. Medicinska fakulteta je vzniknila iz dejanske občutene in od vseh strank potrjene potrebe po zdravstvenem prerodu, ki naj izhaja iz najvišjega znanstvenega zavoda. Izreka toplo zahvalo dijaštvu, ki z medicinsko fakulteto brani celo ljubljansko univerzo. V temperamentnem govoru je sledila kritika početja vlade in njenega prosvetnega ministra, ki jo je podal Dalmatince Rančič. Poziva, da se dijaštvo strne v enoto, da brani kulturo proti brezvestnim rušiteljem. Potrebno je štediti, toda ne pri kulturnih napravah, temveč pri ministrskih plačah, pri sinekurah ministrov na razpoloženju in državnih avtomobilih. Približevci se menjajo, toda narod in kulturne naprave ostanejo. V dobiti, ki je sledila tem govorom, se je sprejela zahteva, da se po potrebi prenese borbo za slovensko univerzo v javnost. Tozadevno se je izvolil odbor, sestojč iz predsedstva fakultetnih društev. Akad. Kobasica opisuje državotvorno komiko osebnega razgovora z ministrom Pribičevićem. Na zahtevu o potrebi ljubljanske medicinske fakultete se je minister obrnil do blizu stoječega poslanca s vprašanjem: Ali je medicinska fakulteta potrebna? Ta mu je odgovoril z ne, nakar se je minister prosvete Pribičević obrnil k deputaciji študenta Kobasica in potrdil, da medicinska fakulteta v Ljubljani ni potrebna.

S tem je bila manifestacija zaključena. Na čelu povorke akademske omladine se je podala tričlanska deputacija pred pokrajinsko vlado, kjer je izročila resolucijo in prepis direktne brzojavke kralju.

Važnost ljubljanske univerze za slovensko kulturo in ozemlje zahteva, da se javnost vendar vzdrži in enkrat za vselej potlači sramotne poizkuse centralne vlade.

Priporočamo Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani, Marijin trg 8. Hranilne vloge na knjižice in na tekoči račun obrestuje po 4 in pol odstotka; hranilne vloge z odpovednim rokom pa po dogovoru.

Gledališče je cerkev, ne torišče za spekulante.

Pod tem naslovom je včerajšnji »Napreč« priobčil članek, ki meče naravnost gorostasno luč na razmere pri ljubljanskem gledališču. Članek se glasi: Kaj nam je povedala vlada v zadnjem trenutku.

Dne 23. t. m. ob pol 10. dopoldne nisimo na naš poziv z dne 21. t. m. imeli sicer še nobenih izjav od prizadetih gospodov v gledališču v svojih rokah, pač pa se je oglašil v našem uredništvu telefon, ki je klical našega urednika nujno na dželno vlado, ker da bo nudi gospod dr. Skaberne, šef oddelka za prosveto in vero, vse gledališke akte na vpogled in sploh postregel z informacijami o gledališkem skandalu. G. dr. Skaberne je prosil, naj ne objavljamo v »Napreču« člankov o gledališkem smradu, ker mi na ta način gledališču prav nič ne koristimo, pač pa škodimo. G. šef je izjavil, da se preiskava vrši, in sicer z vso strogostjo, toda predsednik komisije, g. Lindner, je zaradi boleznih odstopil in vlada je imenovala na njegovo mesto g. dr. Mraka, bivšega sodnika. Vlada se je namreč prepričala, da mora voditi preiskavo jurist, in sicer sodnik, ki bo znal stavljati vprašanja, da se ne bo godilo tako kakor doslej, da je obtoženec dobival zaradi neizkušenosti preiskovalnih organov že v vprašanju navodila, kako naj odgovarja. G. dr. Mrak vrši ravno sedaj preiskavo na Vrhniki in kakor hitro jo bo končal tam, bo pričel raziskovati gledališko zadevo z vso brezobzirnostjo in strogostjo. Kar se pa tiče namigavanj, da podpira minister Pucej gledališkega administrativnega ravnatelja Rusa, je izmišljotina, kajti iz Beograda da je že prišel ukaz, da ga morajo premestiti. Zaenkrat pa mora ostati še pri gledališču, da je na razpoloženju za informacije trem račun. uradnikom, ki vrše zdaj tam svojo službo s pregledovanjem računskih knjig. To so gg. Hočevar, Galovič in Pengal, ki imajo ugotoviti bilanco in deficit. Izjavil je, da je vladi dobro znano, da sta vpriporila akcijo proti gledališču dva gospoda, in sicer g. Lajovic in g. Levar. Ker sta ta dva gospoda osumljena po opernem ravnatelju Rukavini, da delujeta proti napredku našega gledališča, pozivljamo javno g. skladatelja in g. pevca, da izjavita, če je navedena trditve resnična! Končno še omenimo, da je g. dr. Skaberne izjavil, da gledališka zadeva tako smrdi, da ga je strah, čeprav ima najboljšo voljo. Potrdil je, da je Juvančič v resnici hodil v Celovec s svojo metreso pod pretežo, da se vozi kot kurir v Pariz, za kar si je zaračunal ogromne vsote! Naš urednik, ki ni dobil pri vladi nobenih aktov na vpogled, seveda ni mogel podati izjave, da ne bomo pisali o gledaliških skandalih, ker nam je vendar znano, da so gospodje sedeli na aktih, ki so krvavo kompromitirali

predvsem g. ravnatelja Rukavino, za katerim stoji baje sam minister Pribičević. Zato bomo neizprosno nadaljevali naš boj proti ostankom bivše gledališke uprave v javnosti, ker je uravničeno poklicana, da tudi ona kontrolira posamezne člane, ki so upropastili gledališke materialno in niso še do danes pod ključem, kar bi se moralo že davno zgoditi!

Kako naj merodajni krogi predvsem dokažejo, da jim je na srcu očiščenje gledališke gnobe!

Z ozirom na izjavo g. Govekarja v včerajšnjem »Narodu« in kompetentnega vladnega mesta našemu uredniku, ki potrjuje nerednosti in čudne manipulacije

z državnim imetjem

pri gledališču, pozivljamo državno pravdnštvo, naj ukrene vse potrebno, da se spravijo

v preiskovalni zapor zaenkrat glavni krivci, zg.: Juvančič, Rukavina, Rus in Pohan.

To svojo zahtevo utemeljujemo s tem, da imajo same oblasti obtežili material v svojih rokah, ki ga je čisto dovolj, da je pravdno mogoče okrivljence spraviti na varno.

Onemogočiti jim je treba namreč vsaj za nadalje vsako sporazumevanje in eventualno nabavo raznih novih — mogoče zanje potrebnih — računov. Gospodje bodo že razumeli, kaj smo hoteli s tem povedati.

Nekoliko vprašaj, ki naj dokažejo, da smo res poučeni do najmanjših podrobnosti.

(Se ne debel topovi, temveč le majhni topiči, kakor ž njimi slovenski fantje pokajo ob slovesnih prilikah.)

Gospod ravnatelj Rukavina, mar niste nekoč zahtevali od g. Pohana, da vam odstopi 50 odstotkov dobička od nakupljenih trikotaj iz Češke?

G. baletni mojster Pohan, ali kaj veste in kaj bi nam lahko povedali o »pariških večerih« z vašimi, od nesrečnih staršev vam zaupanimi učenkami (sic. mladoletnimi!) ob asistenci g. administrativnega ravnatelja Rusa?

G. Rus, ali je na mestu, da ste vi, kot državni uradnik in vladni zaupnik, »nakupovali« slikarsko platno namesto po ugodnih cenah, po najvišji ceni...? V čigavem interesu? (Koliko je zaslužila pri tem »triperesna detelja«?)

G. bivši upravnik Juvančič, ali ne bi katere povedali v obrambo (?) imenovanih?

Katera vprašanja pa bi vam bila omenjenim iz našega »Malega Vsevedža« ali »Coprastega katekizma« še najljubša? Ali sploh obstojate trdovratno na tem, da z vprašanji nadaljujemo? Lahko se zgodi, da pridemo potem še do — odgovarjanja... Dajte, spametujte se — tudi merodajni krogi, ker bi se znalo dogoditi, da bodo »visoke zveze« in porodičarski sistem enkrat kratko slamico potegnili, glas javnosti pa dolgo...

Ivan Rozman:

Naša bol.

(Dalje.)

Epilog

k poročilu o gospodarskem in političnem položaju občin I., I., I., I., z dne 18. svečana 1920.

Pred leti je neki nemški poznavatelj naravnih krasot v enem svojih predavanj izustil sledeče krilate besede:

»Koroška zasluži kot planinska dežela vse pozornosti in pogostega obiska. Pestrost posameznih pokrajin, ki nudi vsakemu okusu svoje, daje deželi izredno mikanost. Tu stopnjuje narava svoje krasote od udobja in ljubezni do čudolikh scenerij in mogočnosti visoko-alpskega pogorja. Zato je ta dežela nad vse prikladna za stalno bivanje, osobito pa kot letovišče.«

Ta pohvala pristojna v prvi vrsti slovenskemu delu Koroške, zlasti divnemu Rožu.

Vas I. je po svoji vzvišeni in osojni legi ter radi svojega razgleda po vsej Rožni dolini, na Karavanke, tja do Kepe, Dobrača in Dolomitov kot biser Roža izredno mikavna za letovišče. Toda, v kolikor je narava ta kraj oblagodarila, v toliko so naši protivniki zastupili njegovo prebivalstvo. Ni kraja v vsej slov. Koroški, čigar ljudstvo bi bilo bolj zagrizeno in zaslepljeno po germanskem vplivu, od onega v vasi I. in njeni bližnji okolici. Od tisk malodušnost naših tam nastavljenih javnih funkcionarjev. Nikakega pravega dela, nič pogumnih in samozavestnih obrazov. Vse životari v nemi letargiji. »Se ne da nič napraviti.« — to je refren vseh pogovorov z našimi samošnjiimi zastopniki.

Na tem kraju se jasno kaže dobro premišljeni načrt naših nasprotnikov. Razdeliti so hoteli najprej vzhodni del slov. Koroške od zapadnega. Sezidali so si močne trdnjave v smeri Celovca, Vetrinji, Zihpolje, Borovlje, Podlubej, Ljubelj, Tržič. S tem so hoteli zabraniti vsako živo komunikacijo med tema deloma, da bi jim potujčevanje ostalih delov bolje uspevalo ter da bi ob enem potisnili močen klin na Kranjsko.

Vas I., ki je dobre pol ure oddaljena od vasi I. kaže v tem pogledu jasnejše lice. Nasprotno pa je v vasi I., sedaj tudi že po ljudstvu imenovana N., ki leži še dalje od vasi I., na ... nici, sasejane mnogo ljulke, vas I. pa je zopet čistejša, da tu je precej prastarih tradicij, ostankov starega Slovenstva.

Vas in občina I. je prav razveseljivo trdna. Lega tega kraja je skoro planinska, ima diven razgled na lepo zaokrožen pogorski venec in njega vzduhi je nadvse čist in jasen. Ni lepšega kraja za samotarja in ljubitelja mične naravne lepote. Na ne redkih stanovnikih tega kraja, je opaziti na prvi pogled pdkritost in odločnost. — znake naše nekdanje, lepo razvite kulture na teh klasičnih hleh Slovenstva.

Koroški kmet je znan ljubitelj lepote narave; kot takega je vzgojila narava sama. Zato ne imenuje svojih krajev po kvadratnih kakor po ostali Sloveniji, temveč po njihovih geo-

grafičnih, oziroma geologičnih legah in oblikah. Odtod lepota tuk. krajevnih imen ter leksikalnega zaklada, v kolikor ga ni za vedno pokopanega pod razvalinami naših nekdanjih trdnjav, oziroma pokvarjenega po nemškem jeziku.

Čimbolj pa se bližamo s te visoke planote dolincem, tembolj se kaže zopet stari vpliv bližnjega Celovca. Vas I. je eno onih zbeganih gnezd, čegar prebivalci bodo glasovali za vsakogar, ki jim bo redno nudil materialnih dobrin in, ki bo mogel uveljaviti svojo avtoriteto nad njimi. Isto velja za vas I. Vas I. pa, katere voditelji se gibljejo sedaj v skrajnem optimizmu, sedaj zopet v skrajnem pesimizmu, ostane problem zase, kateremu je povečati največje pozornosti.

V pravo umevanje nadaljnih navedb tega spisa se sklicujem na svoja prejšnja poročila, katera pojasnjujejo več ali ali manj popolno duševno razpoloženje tuk. ljudstva, stopinjo njegove volje do samobitnega življenja in zunanje vplive, ki oblikujejo njegovo hotenje in nehanje. Tem izvajanjem je treba pristaviti, da so nasprotniki obnovili svojo staro metodo. V zadnjem času agitirajo med ljudstvom z novo parolo. One, ki se odkrito priznavajo Slovenstvu, imenujejo »crne«, vse druge elemente, ki se bore proti njim pa »bele«, hoteč naše ljudi na ta način zbegati in jih razdvojiti. Oživljajo pač bojne klice Guelfov in Ghibelinov trinajstega stoletja, ki so več ali manj sorodni parolam naših glavnih političnih struj.

Dasí je tuk. ljudstvo, naši pristaši kakor omahljivci, — verno, vendar pa te njihove vernosti ne gre istovetiti z ono našega kmeta na Kranjskem ali Štajerskem. Korošci, med njimi tudi velik del nemškutarjev, ki govorijo v javnosti le nemško, molijo doma v krogu svoje družine v slovenskem dialektu, ali duhovnik nima pri njih niti izdaleka takega ugleda in vpliva, kot v ostali Sloveniji. Njihova pobožnost ni toliko šablonsko verstvo, marveč je rahel odmev religije, ki korenini v naravi in v socialnem čutu. Zato pa Koroška boli, ako se ga nazivlje »crnohom«. To je pa najboljši dokaz, da naši tuk. ljudje, četudi tiče do vratu v raznarodevalni mlakuži, še niso izgubljeni, ker jim je navsezadnje rodna zemlja po svojih tajinstvenih pretokih ohranjala zdravje prirodnega čustvovanja, javljajočega se sicer poredko in plahotno. Pravo kulturno delo bo pozneje zelo sijajne uspehe, ali za sedaj žal, ne dostaja časa zani. Treba se je oprijeti političnih receptov, to tembolj, ker se morajo predvsem popolnoma operativno izrezati iz tega telesa silne rane, povzročene po nemškem »gospodstvu«.

Gospodstvo, kakor ga pojmuje nemški narod, smatra, kar je že itak znano, ves ostali svet za maso, katere mu je po njegovem mnenju neobhodno potrebna za ohranitev njegovega življenja brez ozira na to, ali je ta masa miselno osamosvojena in že oblikovana ali ne. To je machiavellistična taktika najpristnejšega kova. To se pravi živeti le na zunaj, s preziorom vseh pravih notranjih kulturnih vrednot, kar konečno ni nič drugega, kot roparsko vitezstvo. Ta »gospodstva« se poslužuje izborna delujoče metode, brez izbire sredstev raznaroditi tujo ji maso. oblatiti njen jezik in ukiniti njen duševni razvoj. S tem

ji je vzet ves pogum do lastnega življenja, s tem je zdobljena hrbtenica karakterja in človek propada nazadnje duševno in fizično. To je tudi prava vraga tuk. kretinstva.

Ako tudi je ta metoda v gotovih slučajih celo potrebna, za nas znači pogibelj. Zato velja vse naše delo usmeriti točno diametralno nasprotno opisanemu, v kolikor ne kaže začasnoga obrdžati, ker bi hipna temeljita izpremena slabo vplivala.

Ni lepše primere v tem oziru, kakor je naše koroško ljudstvo, ki je živelo tako dolgo dobo pod vplivom te germanske jedkotine. To je vzgled brez primere.

Vse to je treba ponavljati od jutra do večera in od večera do jutra, da ne pozabimo kje leže glavni vzroki naše bolesti in katere velja odstraniti za vsako ceno. Delo pa, ki ga zahteva ta sanacija ni le diplomatsko-politične signature, temveč tudi izbor kulturnega dela — zdravljenje našega skupnega srca, brez katerega ni zdrava ostali Sloveniji. Z slovensko Koroško bi izgubili najdražje svetline vse naše bitnosti.

Iz spredaj navedenih izjav, v katerih mrgoli najrazličnejših zahtev in pritožb sledi nepobitno, da periferija, zlasti ob demarkacijski črti — mrzlično vibrira, kar znači, da aparat naših oblasti ne delujejo pravilno. Akoravno je treba na tako intenzivno javljanje ljudskih mas, zlasti v današnjih dneh, ko so razbrzdani najnižji ljudski instinkti in ko vlada skoro vsepovsod psevdo-demokracija, zreti iz posebnega vidika, vendar ne gre ta pojav na slov. Koroškem omalovaževati, osobito, ker se družijo tistemu starodavni iz geo- in etnografičnega položaja zvarjeni momenti zgolj gospodarskega značaja, lastni edinole temu ozemlju. Pa tudi, ako bi bila naša stvar tukaj sigurna, je potreba smotrene regulacije teh vprašanj že radi objektivnosti in reda, ki sta podlaga vsake urejene države.

Zahteve in pritožbe izjav izzvene v sledečih glavnih akordih:

Nesoglasje med našimi oblastmi, zlasti med političnimi, vojaškimi in narodnimi sveti, neenotno postopanje tistih, ter slabost politično-ofenzivnega dela.

Iz teh glavnih disonanc se da izvajati vsaka posamezna očitana hiba. Vzrok vsem tem nedostatom pa je, kar ponovno navajam, nepoznanje krajevnih razmer in njih nepravilna ocenitev od strani vlade, vsled česar ni mogoče spraviti delovanja tuk. oblasti v sklad z obstoječimi razmerami. Posledica tega je zlasti oslabitev intenzivnosti njih delovanja, bodisi na splošno gospodarskem, na politično-upravnem, ali politično-ofenzivnem polju.

Predno se spustim v nadaljna razmotrivanja, prosim, da se me smatra pri tem delu kot nepristranskega opazovalca, katerega naloga je, postavljati ogledalo na vseh važnejših točkah po deželi, da se v njem povsem realistično odraža neretuširan položaj našega dela. Ne vidim oseb, temveč le dejanja. Spredaj navedene izjave pa nujno silijo, da se stvorijo sklepi, katerih pravilnost naj se poljubno revidira in korigira. Pripravljen sem, vsak čas zagovarjati in utemeljevati jih.

Politične vesti.

Dr. Žerjav konira Perič. V večeršnjem "Slov. Narodu" napada dr. Žerjav pod naslovom »Bajke župana dr. Periča« ljubljanskega župana dr. Periča, kateremu očita vsled njegove javne izjave v občinskem svetu, da mu je on (dr. Žerjav) izjavil, da Ljubljana nima pričakovati od njega nobene pomoči, dokler bo v ljubljanskem občinskem svetu vladala nedemokratska večina, neresnico. Kakor izvemo, bo župan dr. Perič na ta Žerjavov napad javno odgovoril na četrtkovi seji mestnega obč. sveta ter se vsled tega zaenkrat v stvar ne spuščamo.

Oseba bodočega ljubljanskega župana dela »Slov. Narodu« velike preglavice. Ker je prišel do prepričanja, da demokrat nam nikdar več županil ne bo, išče kandidatov v narodno-socialistični stranki ter pride preko Juvana, ki kot občinski uslužbenec ne more kandidirati in preko občinskega svetnika, ki mu je premalo frakar, na dr. Rybara, ki po njegovem mnenju ne bo hotel sesti na lirn politikastrov okrog našega lista. Gospodje okoli »Slov. Naroda« nimajo političnega nosu. Sicer bi že morali vedeti, kdo da bo prihodnji župan. V zadnji seji je namreč načelstvo NSS sklenilo, da ponudi ljubljansko župansko mesto IDS občinskemu svetniku Bajžiju, ki bo, kakor čujemo iz njegove najbližje okolice, to čast sprejel. S tem je stvar za vse časno rešena.

Zakonski načrt o univerzali. Tekom tega tedna bo v min. za pravstvo izgotovljen novi zakonski načrt o univerzali. Predvidevalo se tri vseučilišča, in sicer v Beogradu, Zagrebu in v Ljubljani. Medicinska fakulteta bo samo v Beogradu in Zagrebu. Od tehničnih fakultet dobi vsaka univerza po eno oddelek. Samostojni pravoslavni fakulteti bosta samo dve, in sicer v Subotici in Sarajevu.

Amerika in vojna odškodnina. Po »Matinu« izjavlja Amerika v noti, ki jo je poslala francoski vladi, da se bo toliko časa upirala razdelitvi vojne odškodnine, ki jo mora plačati Nemčija zaveznikom, dokler se ne doseže sporazum glede pravice Amerike do povratne stroškov za zasedbo.

Amerika in povračilo stroškov za zasedbene čete. — Ameriška spomenica glede povračila stroškov za zasedbene čete opira svoje zahteve na določbe dogovora, ki je bil sklenjen v trenutku premirja, ki predvideva povračila zasedbenih stroškov po Nemčiji, kakor tudi na določbo versailske mirovne pogodbe. Spomenica izjavlja, da se neodbitvev ver-

saillske mirovne pogodbe po Zedinjenih državah ameriških nikakor ne dotika ameriških pravic.

Vilaa in Poljska. — Pogajanja, ki jih je poljska vlada obnovila s strankami deželnega zbora v Vilni, se tijejo ratifikacije dogovora o pridužitvi vilnskega ozemlja Poljski. Danes so ta pogajanja dovedla do ugodnega uspeha. Odposlanci so dogovor že podpisali. Ko bo sprejet tozadevni zakon, bodo člani deželnega zbora v Vilni sprejeti v varšavski državni zbor.

Zaščita manjšin? Zunanji ministri zaveznških držav so včeraj dopoldne začeli razpravljati o vprašanju zaščite manjšin. Tekom debate se so pojavila razna naziranja. Zdi se, da se v tem pogledu ne strinjata lord Curzon in Poincare. Do kake odločitve ni prišlo. O tem predmetu se bodo pogajanja nadaljevala popoldne.

Vprašanje Male Azije. Zunanji ministri zaveznških držav so včeraj nadaljevali konferenco o ministrstvu za zunanje stvari. Vojaškim strokovnjakom pod vodstvom maršala Focha so naročili, naj proučijo na podlagi načrtov, ki jih je izdelalo vrhovno vojaško poveljništvo v Carigradu, kako naj bi se Mala Azija mirno izpraznila, s pogojem, da se sprejmejo ostali pogoji, ki spadajo v proučevanje splošne ureditve tega vprašanja.

Podkarpatska Rusija in Češkoslovaška. Kakor piše »Česko Slovo«, so zastopniki političnih strank v Podkarpatski Rusiji izrazili svoje naziranje o pogajanjih z vlado o resoluciji, v kateri ugotovljajo, da program glede Podkarpatske Rusije ni zadovoljiv in da ne odgovarja rešitvi politične krize. V resoluciji zahtevajo, naj se skliče avtonomni deželni zbor kot edino sredstvo za odstranitev nezakonitega stanja in naj se združijo s Podkarpatsko Rusijo vse pokrajine, ki spadajo v narodnem oziru k njej in ki so prišle po prevratu pod Češkoslovaško.

Položaj v Irski. V poslanski zbornici je lord Churchill podal izjavo o položaju, ki vlada na ulsterskih meňah. V tej izjavi je povedal: Obe stranki si očitata krivdo na izvršenih napadih. Položaj zahteva, da se v najkrajšem času snidejo zastopniki Severne in Južne Irske. Dalje bi bilo po možnosti potrebno, da se postavi med obema strankama poseben pas, ki bi ju ločil in tako preprečeval spopade med njima, kakor se je to svoječasno zgodilo v Gornji Sleziiji.

pri njih izgubo, medtem ko so privatna podjetja pokazala, da so zmogne boljše organizacije, s katero napravljajo podjetja dobičakosna.

Na Češkem je zavladala stagnacija v industriji. Izvoz je skoro popolnoma prenehal, ker je češka krona tako poskočila. Podjetniki zahtevajo od delavcev, da naj delajo za manjšo mezdjo. Ti pa nočejo o tem nič slišati in stopajo v stavke. Tako je nastala tudi

zadnje čase večja stavka v steklarski industriji v Teplicah in v Dukovcu ter po nekaterih drugih krajih severne Češke. V Bilinu je hotelo po brezvestnih voditeljih nabujskano delavstvo s silo vdreti v tvornico, kar pa se je preprečilo. V Koštjanah so delavci vdrli s silo varno ter prisilili kurjače, da so zakurili v pečeh, da bi na ta način brez dovoljenja tvorniške uprave delali na svojo pest.

na sta preplavili polja, vrtove in travnike, ki so bili že obdelani in napravili precej škoda.

Sokolstvo.

Proslava šestdesetletnice slovanakega Sokolstva v telovadnici »Narodnem domu« v soboto, dne 25. marca 1922. Pri prireditvi sodeluje vojaška godba. Pričetek ob treh uri na 8. zvečer Spored 1. Govor staroste J. S. S. br. dr. V. Ravniharja, 2. Telovadna akademija »Sokola« v Ljubljani, izvajajo izbrani telovadci in telovadke. 1. Vaje na drogu. 2. Tyrševe proste vaje za I. vsesokolski zlet v Pragi l. 1882. (Zgodovinska točka. Vaje so jako priproste, vendar so takrat, ko je prvič nastopilo češko Sokolstvo v večjem številu — okoli 700 — doslej pravi triumi. Izvajale se niso na godbo, ampak je Tyrš takt udarjal na zvonec. Kakšen je napredek od tedaj v prostih vajah, pokažejo naslednje točke.) 3. Proste vaje članov za I. jugoslovanski vsesokolski zlet v Ljubljani l. 1922. Izvajajo se na novo glasbo br. R. Pospšila. 4. Proste vaje članice za I. jugoslovanski vsesokolski zlet v Ljubljani l. 1922. Izvajajo se na novo glasbo br. R. Pospšila. 5. Vaje na bradli. 6. Telovadni ples. Zložil br. dr. V. Murnik na glasbo br. R. Matjevočka. Vspornja: Sedeži na galeriji in na odru: Din. 10. sedeži v telovadnici Din. 5. stojišče Din. 2.

Sokol I. (mladinski odsek) priredi v nedeljo 26. t. m. ob pol 11. dop. na Taboru predavanje za moški in ženski naraščaj. Govori prof. M. Plešičeva »Zagreb—Beograd«. Vabljeni je tudi članstvo in stariši.

Sokolsko društvo v Šiški priredi v nedeljo 2. aprila ob 3. pop. v telovadnici telovadno akademijo. Nastopi se z vjaji, ki se jih bo izvajalo na vsesokolskem zletu. Vstopnina: sedeži 5 Din., stojišče 3 D. Zdravo!

Sport in turistika.

Tekma se ne vrši! Za danes, 25. t. m. napovedana tekma med Atletiksportklubom Celje in S. K. »Primorje« se je vsled predvidevanega neugodnega vremena odgodila.

Kolesarska liriija v Ljubljani opozarja se enkrat na svojo dne 26. marca t. l. vršče se Gross Contouru tekmo. Pričetek tekme točno ob 4. uri popoldne. Cilj in Start pri gostilni Križ v Šiški. Ker so pripravili svojo udeležbo najbolji vozači, bo nudila tekma prvotnosti športni užitek. V slučaju slabega vremena ali skrajno neugodnega stanja tekmovalne proge se ista preloži na poznejši čas, ki se pravčasno objavi.

Društvene vesti.

Občni zbor »Ženskega telovadnega društva v Ljubljani« se vrši dne 30. t. m. ob 8. uri zvečer v mestni posvetovalnici na magistratu s sledečim dnevnim redom: Nagovor starostke; poročilo tajnice; blaginjske, reorganizacijske društva, odobritev novih pravil, slučajnosti. Vabimo cenjene članice k mnogobrojni udeležbi. — Odbor.

Kolašice se pozivljajo, da se gotovo udeležijo važne seje ženskega Saveza, društva za »Otroški dom kraljice Marije« v društveni pisarni Kola v ponedeljek ob 5. pop.

Društvo vpkoojencev Južne Šlesnije pozivlja svoje člane, kateri so zaprosili za jugoslovansko državljanstvo, a se niso njih prošnje rešene, naj pošljejo takoj svoja imena in bivalična na predsednika. Gre se za to, da bo društvo takoj posredovalo, da se te prošnje prej ko mogoče rešijo, da pridejo vsi vpkoojenci do draginskih doklad. — Ivan Šalamun, predsednik, Ul. na Grad št. 4, Ljubljana.

Jugosl. akkad. društvo »Triglav« v Zagrebu sklicuje v sredo, dne 29. marca ob 7. zvečer v društvenih prostorih redni občni zbor.

Gledališče in glasba.

Pevci! Izdaja 12. številke Male pesmarice se je zaradi ogromnega dela v tiskarni nekoliko zakasnila. Gledali bomo pa ne to, da zamudno čimprej popravimo. Prvih 11 Male pesmarice, broširanih in en zvezek prodaja Zvezna knjigarna, izvod po 10 dinarjev. — V tisku je priredba Z. Pralovčevih »Rdečih rož« za dvospev s spremljevanjem klavirja, dalje se tiska 10 moških in mešanih zborov Emila Adamića na narodna besedila iz Streklja. — Zvezna tiskarna.

V založbi Zvezne knjigarne v Ljubljani izide v kratkem priredba Z. Prelovčevih »Rdečih rož« za dvospev s spremljevanjem klavirja dalje 10 moških in mešanih zborov Emila Adamića na narodna besedila iz Streklja ter istega skladatelja 16 jugoslovanskih narodnih pesmi za moški in mešani zbor, izmed katerih je 10 pesmi že izjavljalo na svojem zadnjem koncertu pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. Pevske zbornice na te izdaje že danes opozarjamo.

K Zvezi slov. pevskih zborov so poleg že objavljenih pristopila še sledeča društva oz. zbori: »Vrnska vila« na Vrskem, Glasbeno društvo Hranstnik, Dol, pevski zbor Narodne Citalnice v Kranju, glasbeno društvo v Kočevju in pevsko društvo »Zvona« v Trbovljah, vseh skupaj do danes 28. Nadaljne prijave sprejema Zvezna slov. pevskih zborov v Ljubljani, Glasbena Matica.

Epilog h kritikam o koncertu »Ljubljanskega Zvona«. Skladatelj dr. Frančišek Kimovec je o tem koncertu poročal v »Slovencu« strogo stvarno in menda ni glasbenika, ki bi ne cenil dr. Kimovečevega strokovnjaka mnenja o ljubljanskem glasbenih prireditvah. Operni pevec g. Leopold Kovač, katerega je po zaslugi dr. Kimovec ocenil, je bil seveda užaljen ter ga je moral prav po nepotrebnem v Slov. Narodu zagovarjati »Spectator«. Ne spuščamo se v take polemike. Smo pa mnenja, da je g. Kovačevih afer s kritiki lahko enkrat konec. Če je g. Kovač res tako izvrsten pevec in igravec, kakoršnim se smatra sam, naj ga gg. kritiki v svojih poročilih ne omenjajo več. Njihovo mnenje za g. Kovača ni merodajno. Domovina ga noče priznati, priznala ga bo tujina in mi Slovenci bomo blamirani, strašno blamirani...

Podpirajte družbo sv. Cirila in Metoda.

Dnevne vesti.

Novi zakoni in naredbje. Zadnji uradni list (št. 28) je prinesel zakon o stanovanjih in naredbje glede pobiranja davščin od prenočišča v občini Boh. Bistrica, o zvišanju takse davščine v Mariboru za 30 odstotkov in glede najema posojila 4 milijone kron za razširjenje vodovoda v Ljubljani.

Orožje je treba prijaviti. Pokrajinske uprave in politični načelniki so dobili iz Beograda ukaz, da morajo do 1. maja prijaviti vse orožje, ki se nahaja v privatni lasti. Politične oblasti in policijska ravnanstva morajo voditi točne sezname o vsem orožju.

Izpremembe v davčni službi. Davčni nadpoveljnik g. Jos. Vardjan je šel v pokoj. Premeščena sta davčni upravitelj g. Lovro Kuharič iz Gor. Radgone v Maribor in davčni oficijal g. Mih. Kerner iz Ptujaja v Benkovač. Za davč. oficijala pri okrajni oblasti v Kočevju je imenovan g. Anton Prudič. Za davčna asistenta sta imenovana gg. Fr. Lorber v Gor. Radgoni in Martin Ferencak v Mariboru. Za davč. praktikanca v Ribnici je imenovan g. Slavko Devetak.

Izpremembe v osobju. Policijski svetnik g. dr. Ivan Senekovič je na lastno prošnjo premeščena od policijskega ravnanstva v Ljubljani k okraj. glavarstvu v Celje kot referent za policijske zadeve. Za inspektorja ljubljanske carinarne je zopet imenovan g. Mihajlo Acimovič. Za carinskega posrednika v Mariboru je postavljen g. Just Piščanec. Za tajnika III. razreda pri okraj. agrarnem uradu v Mariboru je postavljen g. Ernest Bratuž, dosedaj v istem činu pri okraj. agrarnem uradu v Murski Soboti. — Državni službi se je odpovedal pisar II. razreda pri okraj. agrarnem uradu v Mariboru g. Ig. Pelhan. — Za definitivnega okraj. zdravnika v Rogatcu je imenovan g. dr. Karel Brabec.

Is diplomatične službe. Za izrednega poslanika in pooblaščenega ministra II. razreda v Italiji je imenovan g. Vojislav Antonijević.

Naši akademiki v Varšavi so si ustanovili akademsko društvo »Jugoslavio«, katerega namen je, nastopati reprezentativno za vso jugoslovansko omladino pred poljsko javnostjo ter delovati za zbliznanje med Jugoslovani in Poljaki.

Otvoritev poštn. čekovnega prometa v Beogradu. Po odredbi ministrstva za pošto in brzojave z dne 9. marca 1922, št. 4.675 bode od 10. aprila 1922 dalje glavni poštni urad v Beogradu prevzemal tudi vplačila na položnice poštn. ček. urada v Ljubljani. Čim bode izvežbano zadostno število uradnikov, se bode prevzemanje čekovnih vplačil poverilo postopoma tudi drugim poštnim uradom v Beogradu.

Pokrajinski odbor Jugoslovanske Maticje v Ljubljani najvjudneje prosi cenjena društva da: 1. v bodoče ne prinašajo nikakih vesti o prihodu naših voditeljev oziroma drugih vplivnih ljudi, ki prihajajo tako iz Julijske Krajine kakor tudi s Koroske v Ljubljano oziroma druga naša središča, 2. v bodoče ne navajate več v svojem listu razpustitev raznih nemških društev, ki so delovala med nami in so sedaj iz kateregakoli vzroka razpuščena. Pokrajinski odbor je mnenja, da je vsako upljudnevanje teh dveh predlogov odveč ter vjudno prosi, da jih blagovolite upoštevati.

Novinarski kongres. Zagrebška sekcija Jugoslovanskega novinarskega združenja je povprašala liste glede vesti, ki je iz nepoznanega vira izšla v zagrebških dnevnikih, da se novinarski kongres po odločbi osrednjega odbora Jugoslovanskega novinarskega združenja vrši dne 2. maja t. l. v Subotici, ki pa ni točna. Osrednji odbor se ni ničesar sklenil, kdaj se bo kongres vršil. Zagrebška sekcija od osrednjega odbora glede tega še ni prejela nobenega poročila.

Komu se more še verovati? Predletom dni zaplenila sta varnostna organa tihotapec več glav živine, katero sta nato oddala kompetentni carinarniki. Živina je bila na javni dražbi za več tisoč kron prodana. Glasom ponovnih ministerjalnih naredb pripada »hvatačema« polovico skupička od zaplenjenega oziroma na javni dražbi prodanega blaga. — »Hvatačema« se je pri carinarnici obetalo, da bode cela zadeva rešena najdlje v 4 do 5 mesecih, nakar se bode hvatačema nagrada izplačala. Minulo pa je od tedaj že leto dni, ali nagrade »hvatačema« še niso dobili. Pred 3 meseci sta podpisala sporedno rešenje iz Beograda, da se jima priznava polovična nagrada od zaplenjenega ali nagrada se še vedno ne izplača. Torej komu se more še verjeti, ako se ministerjalne naredbje ne izvršujejo?

Spis »Slepce« nove očje, ki uči, kako je mogoče, da slepci zopet spregledajo, je ravnokar izšel. Pošilja se proti predplačilu 5 dinarjev. Naroča se pri Matej Stergarju, Ljubljana, Japljeva ulica št. 2.

Kaznovana banka. Podružnica ljubljanske Zadržne banke v Vel. Beckereku je bila od finančnega ministrstva kaznovana z globo 50.000 Din, ker se je pregrešila proti pravilniku o prometu z devizami in valutami.

Wranglovcje se vendar odpravijo. Dasi se glavna direkcija carin na vso moč zavzema za Wranglovcje pri obmejnih stražah, vendar je finančni odbor ponovno sklenil, da se Wranglovcje kot obmejna straža odpravijo ter zopet nadomestijo z domačo finančno stražo.

Zaradi rotnenja vere je bil v Hrastniku aretiran delavec Janez Kranjc, ki je v Logarjevi gostilni strgal s stene križ ter ga razbil.

Iz Belovara pošiljajo naši vojaiki R. Vovk iz Mišac, Jos. Ambrožič iz Boh. Bole, Fr. Črnogled iz Jesenice in Zmago Debelak iz Zirovnice velikonočna voščila vsem goranjakim dekletom.

Strašna nesreča se je zgodila v parni žagi v Maksimiru pri Zagrebu. Delavec Jurja Topolovića je zgrabila transmisija ter ga raztrgala na kose.

Ena tretjina vsega zlata je v Ameriki. Novi ameriški zakladni direktor je povedal, da je ena tretjina svetovnega zla-

Casopisni glasovi.

Slovenec piše v svojem uvodniku vprašanju gospodarske obnovitve Evrope o genovski konferenci. Izvaja, da so zavestniki mnogo dolžni Ameriki in da tudi glede obnove Rusije ne vlada med začetnimi veselimi enotno mišljenje. To badni vprašanje bo na genovski konferenci gotovo sekundarnega značaja, medtem ko bo vprašanje plačevanja dolgov za zveznike Ameriki stopilo v ospredje.

Slovenec piše v svojem uvodniku pod naslovom »Razmerje strokovnih in političnih organizacij« komentare k strokovni kongresoma kovinarjev in živilskih delavcev ter h kongresu strokovne komisije za Slovenijo.

Slov. Narodu prinaša kot uvodni članek pismo dr. Žerjava iz Dubrovnika pod naslovom »Bajka župana Periča«.

Novi Cas piše v svojem uvodniku pod naslovom »Hud udarec«, da uradniki ne bodo prejeli 1. aprila objavljenih draginskih doklad.

Gospodarstvo.

Državne ali privatne železnice.

V zadnjem času se je v našem časopisju, pa tudi v širši javnosti razmnožilo vprašanje, ali naj bodo železnice državne, ali naj se dajo v zakup privatnim podjetnikom. Hočemo posvetiti temu vprašanju tudi iz naše strani nekoliko informativnih vrstic.

Pred nekaj dnevi je naš prometni minister Andrija Stančić sprejel neko deputacijo železničarjev in delegatov hrvgoskih zbornic in je na vprašanje »Koga obiskovalca, g. Petrovića, kdaj da bo mogel spraviti naš promet vsaj nekoliko-toliko v red, odgovoril, da se bo to zgodilo do avgusta tekočega leta. Na čudeže danes seveda že nikdo več ne veruje, in mi verujemo nanje toliko manj, če jih napovedujejo naši vladni organi. Pri tem ne mislimo kratiti gosp. prometnemu ministru osebno časti, vada še osel gre samo enkrat na led. Pa da se vrnemo k naslovu.

Da bi država spravila naš promet v glednem času v red, v to nikdo, ki pozna razmere, ne veruje in tudi verjeti ne more. Vsled tega se je pojavil nasvet, da naj bi se vse naše državne železnice dale v zakup privatnikom — po vsej priliki se je mislilo predvsem na južno železnico. Pozneje so se pojavili svarilni glasovi, ki so vedeli povedati, da tudi na južni železnici ni vse tako, kot bi moralo biti. Pa to danes ni bistveno. Gre predvsem za principijelno rešitev vprašanja, ali prospejajo železnice boljše v državni ali privatni roki.

Vse izkušnje, ki nam jih v tem pogledu nudijo druge države, govore v

prilog privatnim podjetjem. Tako se nahajajo na pr. vse železnice v Ameriki v privatnih rokah. In ravno stanje železnic v Ameriki kaže najbolje, kaj se pravi državna uprava na železnicah. Za časa vojne je ameriška država prevzela vse ameriške železnice v svoje roke in prva posledica je bila ta, da so železnice postale pasivne, dočim so bile prej v privatnih rokah aktivne. Drugo, kar je povzročilo začasno poddržavljenje je bila nerednost v prometu in tretje, da so postajale železnice v vsakim dnem bolj razdrapano. Po končani vojni je vsled tega Amerika zopet vse železnice takoj predala vpet v privatne roke, njihovim starim lastnikom, in ti sedaj uvajajo polagoma zopet stari red in točnost na njih. Pri tem pa pravijo, da bodo potrebovali polnih pet let, predno jih bodo spravili na predvojno višino — torej ravno toliko časa, kot so bile železnice v državnih rokah.

Tudi v Franciji se misli iti, kot je podoba po tem vzgledu. Po vesteh »Tempsa« se je komisija, katere je po odredbi francoske vlade preštudirala administrativni in finančni sistem železnic, izrekla za predlog ministra javnih del, da se »zapadna železniška proga, katero je zgradila in ki jo eksploatira država, preda v eksploatacijo neki privatni družbi. Ta predlog, ki predvideva predajo proge, katero je zgradila država in ki jo je tudi že dalje časa eksploatirala po privati inicijativi, je izzval v Franciji veliko zanimanje. Torej so tudi tam prišli do zaključka, da je država zelo slab upravitelj gotovih velikih podjetij ter da ima

C. N. in A. M. Williamson:

Cesarični biseri.

(Dalje.)

»Vidite,« je povzela Beverley, »nikogar nimam, ki bi se mu smela odkriti. Samo vas. Ako rečem možu le besedico, bo hotel vedeti vse. Ne upam si! Ne zato, ker mu ne bi mogla zaupati. Toda prisegla sem — desetkrat svečaneje nego zdajle vi! — da hočem molčati o skrivnosti, ki ni zgolj moja lastna. Življenje nekoga drugega visi na tej prilegi. Da rešim tisto življenje, sem bila primorana storiti nekaj, na kar mi je še misliti mrzko. Vi me ne bi obsojali, vem; ali Roger — če bi le količkaj slutil! Cujte: povedati vam hočem par stvari, vi pa napnite svoj um in izkusite mi pojasniti skrivnost. Spretni ste in zvesti kakor jeklo; dokazali ste mi! Mislite si, da ste prevzeli opasno nalogo. V vašem varstvu se nahajajo listine, ki lahko postavijo nekoga na noge, ali pa ga lahko uničijo. Zavedate se, da vam bodo sledili za petami. Toliko da ne zamudite vlaka; v zadnjem hipu planete nanj. Tam vidite človeka — ne tistega, ki je napovedan, marveč drugega, ki se ga morate prav tako bati — ako ne še bolj, ker je dosti spretnejši od onega, dasi ne tako nasilen. Že mislite, da ste izgubljeni; tedaj pa najdete prijatelja, moža, ki vam priskoči na pomoč. Izročite mu ovoj, v katerem so papirji — zapečaten ovoj. Saj ste ga videli, Klot! On vam ga shrani do konca vožnje. Spotoma, na neki postaji, vam ga ponudi nazaj, toda vi mu ga pustite, ker čutite, da je pri njem bolj varen. Kasneje, v Novem Yorku, vam ga vrne nepoškodovanega, z nedotaknjenimi pečati. Ta prijatelj, ki vam je priskočil na pomoč, je vtelesena čast in poštenje. Ves čas, od tistega hipa do današnjega dne, je bil ovoj v vašem lastnem varstvu. Danes ga odprete prvič, in vidite, da so dragoceni papirji izginili, namesto njih pa najdete dopisni papir »Santaféske železniške družbe«. Kako je to mogoče? Kdo je storil to?«

»Gotovo oni drugi, ki ste se ga ustrašili na vlaku.«

»Oh! Saj se ni nikoli približal Rog... se pravi, možu, ki mi je shrani ovoj... nu, kaj bi tajila, da je bil Roger! Tudi ime onega drugega vam povem, drugače bi mi itak ušlo. O' Reilly se piše, Justin O' Reilly.«

»O' Reilly?« se je zavzela Klot. »Kako se drzne pisati nepridiprav tako kakor jaz?« »Saj res je dejala Beverley.«

»Toda, O' ima spredaj, in tudi izgovarja se nekam drugače.«

»Mrcina! Eden izmed naju si bo moral prebrati, on ali jaz,« se je ludovala Irka. »A naj se piše kakor mu drago, prepričana sem, da je izmeknil vaše papirje on, nihče drug. Ali se spominjate slehernega koraka na tisti poti?«

Beverley je zaprla oči ter je jela misliti na glas. »Drugo jutro po tem, ko smo se odpeljali, je Roger omenil, da je srečal znanca... nekoga, ki se piše O' Reilly. On pač ni vedel, da ima to ime zame kak pomen. Ko je šel Roger po zajtrku mimo O' Reillyjeve mize, sta pregovorila jedva par besed. Takrat se ni moglo nič zgoditi, vem, da ne. Da bi se bila srečala kasneje med vožnjo, tudi nisem slišala. Če bi se bila, bi gotovo jaz kaj vedela o tem. Roger je bil največ pri meni. V Chicagu pa...«

»Da, v Chicagu?« je vprašala Klot, ko je Beverley premolknila sredi svoje povesti.

»Baš zdaj se domišljam. Roger mi je pomagal z voza. O' Reilly je bil že zunaj. Stal je na hodniku, kakor bi čakal nekoga — vsaj zdelo se je tako. Šla sva tik mimo njega, a vendar ne dovolj blizu, da bi bil mogel ukrasti Rogerju ovoj, pa magaril če bi bil najspretnjši žepar v Ameriki.«

»Kje je bil tistikrat ovoj?« je hotelo vedeti dekle.

»V notranjem prsnem žepu Rogerjevega suknjica. Ne svrhnika. Bilo je v septembru, prevroče za vrhno suknjo.«

»Ali ne bi bil človek, ki bi mu bilo kaj do ovoja, z lehkoto opazil, da ima gospod Sands nekaj debelega in podolgastega v notranjem prsnem žepu, ter ugenil, kaj je?«

»Slutil bi bil lahko vsak, z gotovostjo pa ni mogel nihče soditi. Bolj očlito bi se bilo videlo, da je imel Roger suknjo zapeto. A ni je zapel, namenoma ne.«

»Se pravi, da je bilo spretnemu človeku tem lažje ukrasti ovoj.«

»Morda. Ali O' Reilly se ne bi bil mogel lotiti takšnega posla. V to bi bilo treba izvežbanega tatu.«

»Se li morejo pošiljati brzojavke iz tistih »Santaféskih vlakov?« je nadaljevala Klot svoje izpraševanje.

»Gotovo da.«

»Potemtakem je imel O' Reilly dovolj časa, da je mogel brzojaviti v Chicago in naročiti pripravnega človeka na postajo?«

»Več ko dovolj.«

»Nu, kaj če bi bil brzojavil kakemu detektivu ter ga naprosil, naj mu pošlje najspretnjšega žeparja v Ameriki?«

»Ali... policija vendar ne bi mogla... ne bi hotela... storiti tega!«

»Saj ne mislim prave policije,« je pojasnila Klot. »Mari niste še nikoli čitali o zasebnih detektivih? Jaz sem. Tem gospodom je kaj lahko nagovoriti pobiljšanega tatu, da dela zanje. Ali se morete spomniti, kaj je storil O' Reilly nato, ko sta ga prehitela na hodniku?«

»Ne, nisem se ozirala.«

»Tedaj ne veste, ali je sploh prišla tista oseba, ki je čakal nanjo?« Beverley je zmajala z glavo. »Roger in jaz sva šla naravnost proti stojnici za časopise, kjer se mi je bilo sedati z nekom. Dve ali tri minute potem, ko sva prehitela O' Reillyja, naju je obdala gosta gneča, tako da sva si morala malone s komolci delati pot...«

»Oh, gosta gneča!« jo je prekinila Klot. »Kako ugodno za tistega žeparja! Recimo, da je došel hip nato, ko sta vidva obrnila O' Reillyju hrbet, in ga je ta poslal za vama, vevlešči mu, naj se polasti ovitka?«

»Vse prav,« je vzkliznila Beverley, toda nekaj ste pozabli! Recimo magari, da bi se bil spreten tat polastil mojega ovitka. Toda kje naj bi bil dobil drugega, povsem enakega, z istim monogramom, da bi ga bil vteknil namestu pravega v Rogerjev žep?«

»Lehko bi ga bil dobil od O' Reillyja, ako mu ga je ta mogel dati. Ali je mogel?«

Ta hip je Beverley izpregledala. Bliskovita misel ji je šinila v možgane ter ji pokazala pravo pot.

»Važno stvar ste mi odkrili!« je vzkliznila in prebledela.

»Mari vidite možnost, kako bi bil mogel O' Reilly dobiti pečat s pravim monogramom ter zlati vosek in ovoj, podoben tistemu, ki ste ga imeli vi?«

»Oh, vidim jo!« je zastokala Beverley. »Lehko bi bil vzletel stvari s seboj od — od... A pustiva to. Ta del zgodbe ni za vas.«

»Vedite želim le tisto, kar mi sami hočete povedati,« je rekla Klot. »Zato ne gre, kaj hočem. Gre marveč za mojo svečano prisego,« je odgovorila Beverley. »Bila sem v neki hiši, da sem dobila ovoj. Tudi O' Reilly je bil tam. Nekdo... vseeno, kdo!... bi mu bil utegnil dati vse potrebno, da bi zamenjal pravi ovoj, ako bi prišel do njega. Oh, dete, zašla sem na stezo, kjer se ne upam prestaviti nog!«

»Vrniva se k vlaku,« je rekla Klot. »Ako je imel O' Reilly zlati vosek, pečat in enak ovoj, je pač lahko napravil svoj načrt, brzojavil po spretnega pomočnika in pripravil vse za odločilni trenotek... na postaji v Chicagu.«

»Da... lehko. Toda zdí se mi skoro nemogoče.«

Proda se:

POZOR!

Na prodaj dva kanarčka in dva nova zajčja hleva. Pošle, Rožna dolina 106. 553

POPOLNOMA NOVO KOMPLETNO ŽELEZJE (MERK)
za žugo venecijanko se prodaja. Cena ugodna. Naslov v upravi »Jugoslavija«. 551

TRIJE KLEPARSKI STROJI
se prodajo, en stroj za krivljenje ploščevine, en stroj za robove žlebov in en stroj za kroženje cevi. Cena nizka. Alojz Drobec, kleparski mojster, Dunajska cesta št. 52, Ljubljana. 550

NOVI PISALNI STROJ »ROFA«
se prodaja za kron 9300. Kolinska tovarna v Ljubljani. 547

CIKLON (3 KOLESEN AUTO)
z dobro pnevmatiko in dobro ohranjen voz, zapravljenec (brek), popolnoma nov, z usnjem tapaciranimi 6 sedeži, se prodaja. Ogleda se pri lastniku FRANC GOLOB, mesar, Spodnja Šiška. 546

OTROŠKI VOZIČEK, OTROČJA POSTELJICA Z NOČNO OMARO
in omara za obleke in več slik se prodaja. Dunajska cesta 25. 541

VEČ OBLEKE
skoro nove, se prodaja. Vpraša se Poljanska cesta št. 27, pritličje, desno, na dvorišču. 536

1000 KG NASOLJENE SLANINE IN 1000 KG PREKAJENEGA MESA
se prodaja. Polzve se v upravi »Jugoslavija« Morbor, pod šifro »P. S. 512«. 497

Kupi se:

DIMNIK
velik, železen, se kupi ali železne cevi v velikosti 50 do 60 cm, daljava 20 metrov. Franc Kuralt, Kranj. 535

CEPLJENE TRTE
za nov nasad — 7000 kvadratnih metrov — kupim. Ponudbe z navedbo sorte in podlage ter cene pod »Vinograde« na poštni predal 74 v Ljubljani. 399

AMERIKANSKE TRTE
divjake dobro ukorenjene kupim par tisoč komadov. Ponudbe z navedbo sorte in cene pod »Vinograde« na poštni predal 74 v Ljubljani. 400

Službe:

ZA GODBO KOSOVSKE DIVIZIJSKE OBLASTI SE IŠČEJO GODBENIKI
za vse instrumente pod zelo ugodnimi pogoji. Pojasnila daje kapelnik Arnold Wlasak, Priština (Kosovo). 549

RABIM DELAVCE
za opekarno z ročnim obratom. Kje in pogoje se poizve pri tajništvu »Narodno socialistične stranke, Narodni dom, prvo nadstropje. 548

POTNIKA
samostojnega, izvežbanega v vinski stroki, iščemo. Veletrgovina vina in žganja Bolbehar i. dr., Novomesto. 545

SLUŽKINJO

za sobna in hišna dela sprejemna takoj. Biti mora pridna in poštena. Plača dobra. Naslov v upravi lista. 543

PRODAJALKA
v trgovini z mešanim blagom na deželi se sprejme. Naslov v upravi lista. 537

MIZARJE IN NEKAJ ZIDARJEV,
izurjene, samostojne, išče za trajno delo »Drava«, lesna industrijska delniška družba v Mariboru. 532

MLINARSKI POMOČNIK
želi službe v večjem mlinu. Naslov v upravi lista. 530

TRGOVSKI POMOČNIK
mešane stroke, 21 let star, vojaščinu popolnoma prost, zmožen slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi išče službe, dre najraje v večji trgovini na deželi. Ponudbe pod »Stane« na upravništvo tega lista. 486

Razno:

POZOR, KOMPANJONI!
Za novo fotokemično tovarno v Ljubljani se iščejo kompanjoni. Podjetje je edino te vrste v SHS in bo brez vsake konkurence. Banke in kapitalisti, pozorni! Na kompanjone pod sto tisoč kron se ne ozira. Ponudbe pod »fotokemična tovarna« na upravo tega lista z navedbo kapitala. 552

PREMOG IN CEMENT
na drobno prodaja najceneje H. Petrič, Ljubljana, skladišče Balkan. 544

DEŽNE PLAŠČE
za dame in gospode v veliki izbiri priporočila tvrdka A. & E. SKABERNE, Ljubljana, Mestni trg 11. 542

MESEČNO SOBO
ako mogoče z elektr. razsvetljavo in separiranim vodom išče soliden gospod. Ponudbe pod »Soba« na upravo lista. 534

LOKAL
(prostor) za trgovino, tudi manjšo trgovino na deželi ali v mestu vzamem v najem, ali kupim primerno hišo. Ponudbe pod J. C. na upravo. 534

HIŠA V NAJEM.
V prometnem kraju na Dolenjskem se 15. aprilom odda hiša v najem, v kateri se nahaja usnarija in trgovina z usnjem. Več se poizve v Ljubljani, Bleiweisova cesta 14. 533

ENO ALI DVE, POPOLNOMA SEPARIRANI, PRAZNI STANOVANJSKI SOBI
v sredini mesta se iščeta za takoj ali pozneje. Ponudbe na upravništvo lista pod »Samec«. 490

2 GOSPODA
se sprejmeta s 1. aprilom na hrano in stanovanje. Naslov v upravi lista. 490

VILA

3 km od Ljubljane, nova z obširnimi vrtni, gospodarskim poslopjem, dve prosti stanovanjski apartmani, novo pohištvo, se radi srti lastnice za 200.000 Din. takoj proda.

Naslov pove Anončni zavod Drago Beseljak i drug, Ljubljana, Sodna ul. 5.

Projekte kakor tudi izvršitev

vodnih naprav

za izkoriščanje vodnih sil

po najmodernejših principih na podlagi 25 letnih izkušenj v predmetni stroki

„SLOGRAD“

slovenska gradbena in Industrijska d. d.

Ljubljana,

tehnika pisarna v tovarni Keršič, Sp. Šiška.

Telefon Interurban št. 180.

Pisarna

„PROMET“

tehn. industrijsko podjetje d. z o. z.

se je preselila iz Gradišča št. 9 v svoje nove pisarniške prostore

Miklošičeva cesta št. 4
zraven Ljudske posojilnice.**Ne zamudite prilike**

ter si nabavite obutev katero vam nudi v veliki izbiri, po še starih, ugodnih nizkih cenah, dokler zaloga ne poide, tvrdka

ANT. KRISPER

Ljubljana, Mestni trg 26.

Jesenov les

približno 15 kubičnih metrov, posekan, ob glavni cesti St. Vid nad Ljubljano, se prodaja iz proste roke dne 25. marca popoldne ob 2 uri. Natančnejša pojasnila iz prijaznosti

v trgovini KETTE v Ljubljani.

SEMMERING

2 URI OD DUNAJA

NAJKRASNEJŠE SPOMLADANSKO BIVALIŠČE

:- ZA ZDRAVE IN ODPOČITKA POTREBNE :-

NAZNANILO.

P. n. občinstvu vlijudno naznanjam, da sem pričel samostojno obratovati zidarstvo obrt. Izvršujem načrte in proračune, prevzemam nove stavbe, razna stavbna popravila in vsa v to stroko spadajoča dela po primerno nizkih cenah.

Potruditi se hočem, da bodo cenj. naročniki s poverjenim delom vsestransko zadovoljni.

S spoštovanjem

IVAN VIŽINTIN,

Ljubljana — Vodmatski trg 7.

Franc Golob, mesar prekajevalec

Ljubljana — Šiška

1. 1904, najvišje odlikovanje na razstavi v Parizu za mesne izdelke z zlato kolajno in častno diplomom, ima vedno v zalogi od samo domačih prašičev: šunke, panceto, suho slanino, domačo mast, salami iz gnati, ljubljanske salame, kranjske klobase itd. po dnevnih cenah.

Najboljše sredstvo zoper stenice in drugi mrčes je

„Morana.“

»MORANA« temeljito uničuje stenice in njihovo zalego. Naroča se pri

Mar. Skrinjar, Trst, Via P. Castaldi 4/I.

Pri večjih naročilih popust, trgovcem rabat.

Išče se

ZASTOPNIK za JUGOSLAVIJO.

Ponudbe direktno na zgornji naslov.